ITINERA INSTITUTE NOTA

2010/10 04 | 02 | 2010

Wanneer laat België onwil en onmacht achter zich?

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

Januari 2010 ligt achter ons en de harde werkelijkheid heeft de vrome nieuwjaarswensen ingehaald. Maar het loont de moeite nog even stil te staan bij het besef dat we de tienerjaren van de 21ste eeuw zijn ingegaan. In 2000 was 2020 nog voer voor futurologen en visionaire rapporten die ons een verre maar nieuwe wereld voorspelden. Vandaag staan we even ver van 2020 als we van 2000 staan. En 2000: dat is inderdaad alsof het gisteren was. Voor we het beseffen, zal het dus morgen zijn en staan we goed en wel in 2020.

"De tijd gaat snel, gebruik hem wel", aldus de gekende volkswijsheid. Helaas kan enkel het eerste bevestigd worden voor het decennium dat nu achter ons ligt. In 2000 beviel de Europese Unie van een groots project – de zogenaamde "Strategie van Lissabon" – om tegen 2010 "de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te worden" (u leest het goed). We weten allemaal wat daar van in huis is gekomen: weinig tot niets. Daarom werkt Europa al naarstig aan de Strategie 2020, de nieuwe droom die hopelijk geen nieuwe illusie zal blijken.

Met Europa gaat het dus niet goed, maar met lidstaat België gaat het nog slechter. Ons land heeft sociaal en economisch zowat een verloren decennium achter de rug. In vergelijking met 2000 is er vooral verval of quasistilstand: in werkloosheid, werkgelegenheidsgraad, armoede en pensioenfinanciering, maar ook in competitiviteit, loonkostenhandicap, marktaandeel in export en staatsschuld. Het lijstje is niet alleen bedroevend lang; het is ook zonder meer dramatisch in het licht van de vergrijzing die tijdens het nieuwe decennium volop zal wegen. Daarvoor hadden we juist minder werkloosheid, meer werkgelegenheid voor vijftigplussers, meer pensioenfinanciering en een enorme daling van de overheidsschuld nodig.

Tien verloren jaren zijn maar voor een deel te wijten aan de crisis die eind 2007 opstak. Andere Europese landen deden het over dezelfde periode immers beter of minder slecht dan ons. Het Belgische verval is structureel. Onder regeringen met een paarse inslag domineerde de politiek van ontkenning en propaganda, met holle slogans als Generatiepact en Zilverfonds. Nadien kregen we de politiek van de onmacht. De federale verkiezingen van 2007 brachten eerst ruzie en vervolgens impotentie. Belangrijke dossiers blijven onaangeroerd of steken in onderaanneming: BHV bij Jean-Luc Dehaene, de pensioenen in een schemerige "Nationale Pensioenconferentie", het eenheidsstatuut

> *Het Belgische verval is structureel. De gemene delers van ons verloren decennium zijn de onwil om de ernst van de situatie in te zien en het onvermogen om er iets aan te doen.*

voor arbeiders en bedienden bij oorlogstokende vakbonden en werkgevers.

De gemene delers van ons verloren decennium zijn de onwil om de ernst van de situatie in te zien en het onvermogen om er iets aan te doen. In dat eerste lijkt eindelijk verandering te komen. Herman Van Rompuy pleitte gedurende zijn korte premierschap nog voor een "rustige vastheid" die neerkwam op politiek defaitisme. Maar amper had hij de Wetstraat verlaten of hij verklaarde overal dat de Belgische economie veel sneller zal moeten groeien als we de sociale zekerheid willen behouden. Zijn onheilstijding werd officieel overgenomen op de nieuwjaarsreceptie van CD&V. De nieuwjaarsdrink bij Open VLD riep op tot een nieuw Generatiepact en andere pensioenen. En de Vlaamse socialisten willen het wettelijk pensioen redden door een aanvullend pensioen voor iedereen.

Elk vanuit hun perspectief, geven de nieuwjaarsboodschappen van de drie klassieke Vlaamse partijen toe dat we echt structureel gaan moeten hervormen om het verval van economie en sociale zekerheid te stoppen. Eindelijk. Mijn persoonlijke nieuwjaarswens is dat dit besef mag doordringen in elke vezel van elke politieke partij en belangengroep in dit land, inclusief ten zuiden van de taalgrens. Daarmee zou onwil tot het verleden behoren en rest ons nog de onmacht te overwinnen. De kans dat ook daarin doorbraak volgt, vergt wellicht de stroomstoot van de volgende federale verkiezingen. 2010 is nog maar net begonnen, maar ik kijk dus al uit naar 2011.

Verschenen als column in Knack op 03-02-2010

Marc De Vos
Hoofddocent UGent en directeur van het Itinera Institute